

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer, kedden és pénteken.

Á r a :

Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Félévre . . . 3 ft. — kr.
Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.

Szerkesztői és kiadói szállás:
Kenyeres Adolf ügyvédi
irodája, Nagypiaczon.

NEVEK.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

3 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. — (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden igtatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek alku szerint. — Hirdetések fölvetnek a szerkesztőségben és Römer és Kammer nyomdájában.

Előfizetéseket

folyvást elfogadunk:

Januáriustól negyed évre	1 ft 50 kr.
„ fél „	3 „ — „
„ egész „	6 „ — „
Februáriustól két óra	1 ft — kr.
„ öt „	2 „ 50 „
„ tizenegy óra	5 „ 50 „

Az előfizetések Kenyeres Adolf ügyvédi irodájába küldendők.

Rövid észrevételek a m. k. honvédség egészségügyéről.

Ha az újabb kor háboruiban a nagy mértékben tökéletesített fegyvernemekkel harczászatnak rövid időn sokkalta több harczos esik áldozatul, mint ezek előtt; a humanitás követelményein kívül minden jól szervezett seregnek első rendű érdekében áll, hogy egészségi intézményei nemcsak béke idején, de háboru esetére is, minden tekintetben már jó eleve legyen úgy berendezve, hogy az előre nem látott eshetőségek készületlenül ne lephessék meg, mert az oly állam, mely harczosainak egészségügyéről rosszul gondoskodik, mely sebesültjeit hiányos ápolásban részesíti, hiányos számu és készült-ségű egészségi közegekre bizza, — ebbeli mulasztásainak káros következményeit ki nem kerülheti.

A ki csatába megy, az az étellel már számot vetett, az a halál eszméjével már megbarátkozott; de ha elgondolja hogy ha a csata folytán ugyan életben, azonban sebesülten, magával jöttehetetlenül marad, avatott kezek általi gondozásáról kellően van gondoskodva, ez megnyugtatón kíséri őt a harcz véseiben; ellenben mily szomorító érzések töltik el lelkét, ha az ellenkezőről van meggyőződve.

Ezeket előre bocsátva térjünk át honvédségünk egészségügyére és mondjuk meg

jóindulatu nézetünket egy évi tapasztalás után.

Minden kezdet bajos lévén, hoi véd-erőnknek egy év lefolyta alatti ennyire fejlődöttségével, habár meg lehetünk is elégedve, ez intézmény létrejöttének szüksége követel-ően parancsolja, most inkább, mint valaha, hogy lehető leggyorsabban fejlesszessék oda a hová, hogy a célnak megfeleljen, fejlődnie kell; miért is minden honfinak nem csak jogában, de kötelességében áll, ily irányu nézetét, tanácsát nyilvánossá tenni azon a téren, melyen otthonos és melyen tapasztalattal bír.

Ha, mi a mostani körülmények között nem tartozik a lehetetlenségek közé, honvédségünknek — rendeltetése egyik fontos irányában — mozgósíttatnia kellene, vajjon minő lábón állana annak egészségügye? Honnan lehetne elégséges számmal előállítani a szakképzett és a katonai szolgálatra begyakorolt egészségi közegeket?

Ha katonára szüksége van az államnak, a sorozás ezen könnyen és hamar segít; de az egészségi személyeket kellő számban és minőségben sokkalta bajosabb előállítani, ha azokról jó eleve gondoskodva nincs.

A múlt év májusában közzétett pályázat következtében a zászlóalji orvosok már csaknem mind ki vannak nevezve.

Am de az ezen pályázatban felhozott szolgálati teendők sokkalta csekélyebbek és könnyebbek, mint minőket a szolgálat gyakorlata tanusított. A pályázatban az van mondva, hogy a zászlóalji orvos praxisa helyén végezvén a honvédorvosi csekély kötelességet, s önmaga fenntartásairai rendes kereset módjában nem lévén akadályozva, díjazására 300 ft. évi átalány rendeltetett. E szerint ezen szolgálat első tekintetre mint csekély idő- és fáradságot igénylő mellékes foglalkozás tünt elő, melynek teljesítésére az illető orvosok — megélhetésük főfeltétele, az orvosi gyakorlat nagy mértékben nem

látszott akadályoztatni — hazafiui indulatból is készek voltak vállalkozni.

Azonban a gyakorlat a zöld asztalnál kidolgozott elméletet itt is meghazudtolta, mert az előre csekélynek látszott szolgálati teendők számosak, fontosak, sokoldalúak és lényegeseknek bizonyultak be elannyira, hogy a zászlóalji orvosnak megkettőztetett szorgalommal kellett igyekezni, ha életkérését képző magángyakorlatát is kellően el akarta végezni. De midőn a sorozásra, zászlóalji gyakorlatokra és összpontosításokra hetekig el kell távoznia gyakorlata helyéről, ekkor tűnik ki, hogy megélhetésére szolgáló magángyakorlata vált lényegtelen mellékfoglalatossággá, és honvédorvosi szolgálata lett főkötelességévé, a melynek teljesítéséért 300 ft. évi átalányból pedig megélni mai nap tökéletesen lehetetlen, midőn első évben még a ruházat megszerzésére sem volt elég. Ilyképen a pályázat azon állítása, hogy a honvédorvos magánkeresetében akadályoztatni nem fog, merő illusióvá vált, mert szolgálati teendői által a honvédorvos magángyakorlatában hátráltatva van, annak nagyobb és jobb részét elveszti s azzal elveszti egyszersmind a maga és családja fentartásának módját is.

Es ha ez tovább is így fog tartani, mi lehetend egyéb következménye, mint az, hogy a kötelesség érzetétől áthatott honvédorvos, ki szolgálati teendőit pontosan és lelkiismeretesen szokta teljesíteni, átlátva, hogy e minden idejét, testi és szellemi erejét igénybe vevő fontos szolgálatot másképp nem folytathatja, mint lételét egyedül biztosító magángyakorlatának végképeni feláldozásával, minden patriotismusa mellett kénytelen leend lemondani honvédorvosi szolgálatáról, mely által már is elvesztette magángyakorlatának, és így kenyerének nagyobb részét. Ily körülmények közt aztán bajos leend az eddigi feltételek mellett orvosokat kapni az intézetbe. Pedig úgy gondolom, hogy hon-

TÁRCSA.

Az én gyermekkori jó barátom.

(Folytatás.)

Nagyon sebesen mulnak a napok és évek a gyermeki korban. A várva-várt feria bekövetkezett, a tanulóévek legboldogabb időszaka. Én, a ki nem tudtam, hogy ebben a számtanilag berendezett világban összeadják az embernek eminentiáit és abból levonják secundáit, vagy akár megfordítva, és azután itélik meg képességét; megvallom keveset adtam a reám pazarolt eminentiákra, hanem örvendettem annak, hogy az examen után jött két hónap, a melyekben azt mondhatta az ember: félre könyv és kalamásris.

Mentünk Jancsival a mezőre, dolgoztunk, a mennyit csak lehetett. Jancsi azt állította, hogy a dologtól erős lesz az ember; én hittem neki és dolgoztam, mert nagyon óhajtottam erős lenni.

Tudta ő, hogy kellett, közbe-közbe mondotta: no, most már elég, meg kell pihenni. Evés után még egy keveset futkostunk, vagy más egyebet játszotunk. Ha szél fút, rám tette a szűrét; ha eső esett, befurt a boglyába; egyszeróval minden viszontagság ellen védelmezett. Esteve együtt ültünk, mesét mondott, (tu-

dott ő sokat, tanulta volt, a hozzánk dohányt papusálni kalákába járt diákoktól,) mig elálmosodtunk. A hátán is eleget hordozott, ha el voltam fáradva. Csoda hát, ha én őt nagyon, de nagyon is szerettem!

Valami urfi szerbe felnött csodálkozni fog, hogy miféle idétlen ömlengések; de hiába, én más körülmények között nőttem fel. Más gyermekek hét éves korukban kesztyűben járnak; tizenkét éves korukban a zsebükből tudják hányat ütött az óra; van pénzök, gyűrűjük, lackezipójuk és egyéb más holmijok, a miknek becsét én nem ismertem. Nagy ember koromban kinlódtam az első kesztyűvel, hogy minden ujamat oda dugjam, a hová kellett. Az én órám sem felhuzni, sem igazítani nem kellett, mégis mindig pontosan járt; nappal a nap állásáról, vagy egy fa árnyékáról, éjjel a csillagokról s a kakas kukorikálásáról tudtam hány az óra. A pénzt mondhatni nem is ismertem; gyűrű meg a lackezipó ahoz, a miben nekem kedvem telt, szénagyűjtéshez, oltáshoz stb. épen nem talált. Ne bámuljon hát senki, ha nekem a szolgálta gyerek jobban tetszett, mint az urficskák. Igaz, hogy nagyobb koromban félszeg voltam, a társaságban, de lassan abba is beleszoktam, és Jancsi egyenes, becsületes befolyásának nyoma maig is megmaradt, a nélkül, hogy más körülmények között felnött egyének társaságából kizárna.

Egyik feria szépen jött a másik után; az esztendőnk teltek; bekövetkezett a feledhetetlen 1848.

Egy bátyám volt akkor, tizenhat éves, hirtelen felnött, sűgár, csinos fiu. Egy este sokáig ült közöttünk szótlanul; de látszott, hogy belsejében kemény harczot vívott. Mi is mindnyájan hallgattunk, sejtítettük szándokát, de féltünk szóra alkalmat nyújtani. Többször mélyen lélekzött, el volt szorulva melle. Egyszerre felugrik: „Mind hiába, mind hiába, mégis meg kell lenni. Anyám lelkem, el kell mennem honvédnek.“ — Az anyám elhalaványult, egy párszor megdörzsölte homlokát, és csak hosszabb idő mulva tudott erőt gyűjteni a szóláshoz. Ekkor is csak annyit mondott: igen gyenge vagy drága gyermekem, elpusztulsz a nélkül, hogy valamit segíthetnél. „Nem lehet másként, jó anyám; ez szent kötelesség, és ki ennek eleget nem tesz, ugy sem érdemli hogy éljen. Az atyám, ki ez idő alatt a tárgy iránti érdekeltségét csak is a pipából vetett szokottnál nagyobb füsttel árulta el, megszólalt. A fiunak igaza van; ő tudja, mi kötelessége, én tőle ezt meg is vártam; ez tehát bevégzett dolog, és nincs mit beszéljünk többet felőle. A jó öreg sietett bevégezni beszédét; ugy lehet félt, nehogy az ő szivébe is valami megbocsátható gyengeség befurja magát.

Az éjszaka szüleimnek ugy hiszem nehéz gon-

